

BACHELOROPPGAVE

Musikk Med De Små

av

5 Jan-Roger Randen

Bacheloroppgåve i småbarnspedagogikk

PE3-312

Mai 2012

Contents

1	Innledning.....	3
2	Teorikapittel	4
2.1	Toddlere	4
2.2	Hva er musikk og musikkens vesen?	4
2.3	Musikalsk fra begynnelsen	5
2.4	Musikk i arbeidet med de små	6
2.5	Musikk som mål eller middel?	9
3	Metode.....	10
3.1	Kvalitative og kvantitative metoder	10
3.2	Intervju	10
3.3	Feilkilder	11
3.4	Valg av metode.....	12
3.5	Etiske omsyn.....	12
4	Empiri	13
4.1	Valg av informanter.....	13
4.2	Intervju	13
5	Drøfting	15
5.1	Musikk med toddleren i de uformelle situasjonene	15
5.2	Hva er viktig?.....	18
5.3	Kompetanse	20
6	Avslutning.....	21
7	Litteraturliste.....	22
8	Vedlegg.....	23
	Intervjuguide	24

1 Innledning

Kirsti Ese (2007) skriver at vi alle er født musikalske. At barna synger før de kan snakke og danser før de kan gå. Hun skriver også at i de siste 20 årene er begrepet musisk mye brukt for å beskrive barnets væremåte og uttrykksevne. Det musiske omhandler mer enn bare musikken. Det rommer spillet og sangen og rytmen, men også poesien, bevegelsen, bildene – alle barnets estetiske uttrykksformer. Når en ser helheten og sammenhengen i barnets uttrykksmåter kan en se at det springer ut fra samme kilde; det musiske som er i oss. Og denne kilden begynner barnet å øse av allerede før det trer inn i verden (Ese 2007).

Gjennom hele livet har jeg vært opptatt av musikk og den har gitt meg mye glede og mange gode opplevelser, jeg føler at musikken alltid har vært en del av meg. Denne interessen og gleden ved musikk er noe jeg tar med meg inn i yrket som førskolelærer og jeg tenker derfor det er viktig at jeg øker min kompetanse rundt dette temaet slik at jeg best mulig kan bringe denne interessen og gleden videre til barna. Dette halvåret har jeg studert småbarns pedagogikk og på grunn av min interesse for musikk så ble det naturlig for meg å kombinere disse to temaene i min bacheloroppgave. Jeg har også valgt å fokusere på toddleren. Grunnen til det er at i mine praksisperioder har jeg lagt merke til at musikk blir veldig mye brukt sammen med toddleren. Musikk blir ikke bare mye brukt i de planlagte sammenhengene, men også spesielt i de uformelle situasjonene, mener jeg. Jeg har også lagt merke til at når en samspiller med barn i denne alderen så oppstår det musikalske situasjoner naturlig, spontant og kanskje uten at en er bevisst det. Er førskolelærerne bevisste og reflekterte i forhold til dette? Her og ellers i oppgaven tar jeg i bruk Gunnvor Løkken(2005) sitt begrepet "toddler". Hun bruker "Toddler" når hun omtaler 1 og 2-åringer. Ordet er egentlig en engelsk betegnelse som betyr "den som stabber og går". Ved å bruke denne betegnelsen vil hun tydeliggjøre betydningen av det kroppslige i denne alderen, som en likeverdig og egen måte å være til i verden på (Sandvik 2006).

Ved å se på hvordan førskolelærere jobber med og reflekterer rundt musikk med toddleren i de uformelle situasjonene, og drøfte dette opp mot teori om småbarn og musikk ønsker jeg å øke min egen kompetanse. Disse tingene tror jeg kan bidra til at jeg blir en bedre og mer reflektert førskolelærer. Her er jeg ikke ute etter et svar med to streker under, men jeg ønsker å få et innblikk i førskolelærere sine opplevelser, tanker, erfaringer og holdninger i forhold til bruk av musikk med toddleren.

På bakgrunn av dette har jeg valgt problemstillingen: *"Hvordan kan førskolelærere bruke musikk sammen med toddleren i de uformelle situasjonene i barnehagen?"*

2 Teorikapittel

2.1 Toddleren

Gunnvor Løkken (2005) skriver at den sosiale omgangen til toddleren har et utpreget kroppslig grunnlag både bokstavelig og i overført betydning. Et hovedpoeng her er at den kroppslige samhandlingen mellom barna like fullt er intensjonal og meningsfull. Løkken (2005) baserer mye av sin tenkning på den franske filosofen Maurice Merleau-Ponty sin fenomenologi. Fenomenologi omhandler våre opplevelser som menneske og hvordan vi opplever oss selv og andre i ulike situasjoner. Tanken er rotfestet i kroppen og på grunn av dette er det gjennom kroppen at vi forstår og vet, også før vi klarer sette ord på det eller tenke det. Ut ifra dette ser en at den sosial omgangen mellom toddlere per definisjon er meningsfull og har med det sin egenverdi (Løkken 2005). Opplevelsen står sentralt i fenomenologien og det er derfor relevant å knytte denne til musikk (Vist 2010). Vist mener at den kroppslige, umiddelbare og sanselige sterke musikkopplevelsen kjennetegner toddleren sin omgang med musikk. *"(...) der han står bredbent og gynger opp og ned med en gang det settes på musikk, jublende deltar i yndlingssangens bevegelser eller like gjerne skremmes opp på den voksnes fang av et uventet skummelt tonefølge"* (Vist 2005:80). I hennes øyne blir toddlerens evne til sterke musikkopplevelser en bekreftelse på musikkens før-refleksive og umiddelbare meningskvaliteter (ibid).

Løkken (2005) skriver at er mange øyeblikk gjennom livet der ord ikke strekker til, her kan musikk være til hjelp. Det samme gjelder når ordene ikke helt er til stede, som blant ett-åringene, da kan det å lage musikk være en alternativ type kommunikasjon (Løkken 2005).

2.2 Hva er musikk og musikkens vesen?

"Et barn er født med hundre språk, men blir frarøvet nittini", dette var det den italienske pedagogen og filosofen Loris Malaguzzi som sa (Kulset, 2002). Musiker og musikkpedagog Nora Kulset sier seg enig i dette og skriver at barn uten problem kan gi uttrykk for hva de vil lenge før de har utviklet og behersket talespråket. Barn bruker gestikulering, mimikk og lyder i en meningsfull rytmisk sammenheng. Videre hevder Kulset at det er de voksne som frarøver barna de nittini språkene. Gjennom sin egen begrensning er de voksne dårlige rollemodeller for de små. Det er de voksne som lærer barna at det å uttrykke seg gjennom noe annet enn talespråket er både skremmende og vanskelig. Det er også de voksne som lærer barna å sette ulike uttrykksformer i båser. Barn har ikke en oppfattelse av at dans og sang er to ulike ting (Kulset, 2002).

Det finnes ingen entydig definisjon på hva musikk er eller ikke er, men vanligvis blir det betegnet som en organisert kulturell aktivitet eller organisert lyd (Wallin, Merker & Brown, 2001). Den amerikanske kunstfilosofen Susanne Langer hevder at musikk symboliserer følelser fordi det er en strukturell likhet mellom menneskenes følelsesliv og musikkens former (Vist 2010). Langer mener at ordene våre ikke er nyanserte nok til å uttrykke våre følelser fordi følelsenes former er for ulike fra ordenes former. Musikken benytter seg derimot av former som er karakteristiske for følelser, på grunn av dette blir musikk ofte kalt følelsenes språk (ibid). Musikkpedagogen Åslaug Berre (2000) skriver at når en driver med musisk kommunikasjon så må en være tilstede hele tiden og ha tid og ro. Det kan være lurt å finne sanger som barna liker og gjenta disse siden barna er glad i gjentakelse. Forskning viser at både rytme, sang og musikk er positivt både for den motoriske og språklige utviklingen. På denne måten får barnet både stimulering og positive opplevelser gjennom musikk og sang. Berre presiserer også at musikken har egenverdi og at den er en opplevelse i seg selv (ibid).

Åslaug Berre (2000) mener at ved å se på musikkens bestanddeler så kan en få en pekepinn på musikkens vesen. Dette omfatter melodi, ulike tonearter, stemme og instrumentklanger. Forskjellig tempo, hurtig – langsomt. Klanger og harmonier. Videre skriver hun at disse forskjellige bestanddelene later å nå forskjellige sider hos lytteren, forskjellige deler av kroppen både fysisk og mentalt. Et eksempel hun kommer med her er begravelsesmusikk som har en annen karakter enn festmusikk. Rask musikk setter oss i gang fysisk annerledes enn det rolig musikk gjør. En dyp basstromme har en annen effekt enn en sprø liten metalltone fra et triangel (Berre 2000).

2.3 Musikalsk fra begynnelsen

Allerede i 5.svangerskapsmåned begynner barnet å høre, kanskje noen før (Vist 2010). Det kan i hvert fall fra 8.fostermåned huske lydinntrykk. Vist skriver at Decasper & Fifer har dokumentert at barnet kan gjenkjenne morens stemme etter mindre enn tre dager etter fødselen. Det kan også gjenkjenne musikk og dikt det gjentatte ganger har hørt under svangerskapet. Det viser seg at barnet foretrekker lydinntrykk det kan gjenkjenne fra fostertilværelsen selv om klangfargen i lyder er annerledes utenfor magen. Ufødte barn gjør altså viktige lytteerfaringer mens det fremdeles ligger i morens mage. (Vist 2010).

Et av de første sinnsinntrykkene fosterhjernen får, er den rytmiske lyden av morens hjerteslag. I de første månedene i fosterlivet er det ikke snakk om hørselsinntrykk, men om en stadig pulserende bølgebevegelse. Mors hjerteslag, pust, tale og hennes bevegelser gjør at barnet "er" i rytme og "gynger med" helt fra unnfangelsen. (Berre, 2000: 184).

Barnet møter oss med en forforståelse, referanser som er knyttet til erfaringer fra morens mage (Vist 2010). Måten en toddler eller et spedbarn forholder seg til lyd på, vil av en viss grad være preget av de inntrykk det opplevde i morens mage. Vist skriver at det kan se ut som at vi sanser verden på en forholdsvis amodal måte den første tiden etter vi blir født. Dette betyr at en sanser lite forbundet med hver enkelt sans. Eller at en sanser allsidig. For å illustrere dette kommer Vist (2010) med et eksempel av et spedbarn som kan gjenkjenne en smokk som det før bare har følt i mørket når det ser den for første gang. Her viser hun også til den amerikanske psykologen Daniel N. Stern som mener at det ikke bare handler om å ha evne til å oversette fra en sans til en annen, men det å oppfatte verden som en verden av perseptuell enhet. Videre mener Stern at å ha evne til å overføre informasjon mellom sans-modaliteter er veldig viktig for å oppnå en normal utvikling. Om en har dårlig evne til dette kan det føre til at en får store innlæringsproblemer og emosjonelle og sosiale vansker. Men om en har gode evner til overføring mellom modalitetene så fremmer dette både forståelse for andres sosiale handlinger og sine egne følelser, handlinger og persepsjoner. Vist sier at denne måten å oppleve verden på meget sentral også når det gjelder vårt møte med den estetiske dimensjon, og det er avgjørende for estetisk erkjennelse og opplevelse. Den er med oss når vi for eksempel vil gi et lydlig uttrykk for en følelse (Vist 2010). Vist skriver om aktiveringskonturer som er mønstre i nervesignaler som fremstår identiske i hjernen enten det er syns- eller hørselsinntrykk, disse ledsages av input fra kroppen. Forandringer i disse inputene kan vi oppleve som for eksempel former og rytmer. Et musikkstykke kan oppleves sammenkoblet med en følelse fordi det frembringer samme aktiveringskontur eller vitalitetsaffekt i hjernen. I følge Vist (2010) kan små barn uttrykke følelser gjennom musikk og at det hørbare produktet gjør følelsene tydeligere, ikke bare for andre men og for barnet selv. Videre skriver hun at gjennom musikken får vi mulighet til å bli kjent med oss selv, vårt følelsespotensial, og vi kan uttrykke dette i en estetisk form som kan gjøre uttrykket mer sosialt akseptert (ibid).

Ese (2007) mener at å ha et helhetlig syn på barnet der det musiske står sentralt, vil ha innvirkning på hvordan vi bruker musikk sammen med barn. Hos barn kan en se en klar sammenheng mellom musikk, lek og bevegelse. Elementer av lek kan finnes i musikk og elementer av musikk kan finnes i leken. Det er gjennom musikken, leken og de andre musiske uttrykkene at barna opplever, bearbeider og gjenskaper virkeligheten (Ese 2007).

2.4 Musikk i arbeidet med de små

Torill Vist mener det er viktig at de voksne legger til rette for musikalsk aktivitet gjennom hele barnehagehverdagen, ikke bare i de formelle situasjonene som samlingsstunder men også i de

uformelle situasjonene (Vist 2010). Hun mener også at det er mange lydlige tilløp som går tapt eller som en ikke har mulighet til å besvare når en er flere tilstede. Det er derfor viktig at den voksne er lydhør i samspillet med hvert enkelt barn også i de uformelle situasjonene (ibid).

En må være bevisst på det musikalske samspillet som skjer mellom barna. Det er viktig at de voksne har en bred definisjon på hva som er musikk og gir rom for utforskning. Om en ikke er bevisst og lyttende kan lett nedarvede holdninger til barns lyduttrykk lett føre til reaksjoner som "hysj, ikke bråk". Hadde den voksne i dette tilfellet vært mer bevisst i sin lytting så ville en ha avdekket et musikalsk samspill som barna hadde stor glede av. Det å kunne inntone seg affektivt i forhold til små barn er viktig for å oppnå et godt musikalsk samspill med barna. Vist (2010) skriver at: *"I et affektivt "inntonet" møte med en voksen får barnet mulighet til å bekrefte seg selv, og oppleve sine egne følelser som reelle, viktige og aksepterte."* (Vist 2010:80). Ifølge Vist er affektinntoning handlinger som uttrykker følelses kvalitet ved en annen sin følelsestilstand uten å imitere den nøyaktig. Det er på denne måten den voksne får vist barnet at han eller hun lever seg inn i og forstår barnet, og ikke at en bare imiterer det (Vist 2010). Det kan ofte være vanskelig for de voksne å skille ut hvilke lyder som er musikk, men ved at de voksne overfortolker de lydlige uttrykkene og gir et musikalsk svar, vil barna selv koble lydene til musikk og slik utvikle seg musikalsk (ibid).

En lydhør og leken voksen, med bred toleranse for barnas egne uttrykk (og ev. mangel på uttrykk), vil ha god mulighet til å møte barnet musikalsk, og hjelpe denne å åpne enda flere av de musikalske rommene i verden – også om ikke ens egen musikalske bakgrunn er så stor (Vist 2010:90).

Vist mener at voksne må gripe tak i den musikalitet som finnes i alle små barn, berike og videreutvikle deres musikalske kompetanse som de har fra de trer inn i verden (Vist 2010). Voksne må hjelpe barna til å utvikle denne evnen til opplevelse, erkjennelse og glede, hun mener det må være meningen at vi skal nytte denne, ellers hadde vi ikke vært født med den. Åslaug Berre (2000) skriver at musikken er en gave til mennesket og at når vi synger for barna, danser, spiller og lytter er denne gaven tatt i bruk. Men hun mener også at denne gaven kan misbrukes. Når en har musikk på i bakgrunnen hele tiden gjennom cd-spillere, internet og lignende kan musikken bli noe en ikke hører på og kanskje prøver å overhøre. Da er musikken redusert til støy og lyd tapet. Barna må få ro til å fordøye inntrykkene fra musikken. Musikk er viktig, men det er stillheten også (Berre 2000). *"Og husk at den aller viktigste lyden er stillheten"* (Vist 2010:91).

Torill Vist (2010) nevner flere voksenroller knyttet til musikalsk aktivitet i barnehagen. Ofte er det særlig to roller de voksne begrenser seg til: *Omsorgsgiveren* tar i bruk musikalske virkemidler for å

roe et trist eller trøtt barn. Åslaug Berre (2000) drar frem sang som et godt musikalsk virkemiddel for trøst og avledning. Det å begynne i barnehagen kan være nytt og fremmed. Det som er kjent gir trygghet, og dermed kan sanger som barna kjenner fra før gi trygghet og skape en overgang til det nye. På en annen side kan dette føre til en forsterking av savnet etter de faste omsorgspersonene. Sang for å avlede kan virke organiserende og skape ro, samtidig stiller Berre spørsmålet: ”Skal barna alltid avlede?” (Berre 2000:62). Lurer vi barna med på det de voksne vil alltid?

En annen voksenrolle som Vist nevner er *den musikalske lederen* dukker opp når voksne skal lede en samlingstund (Vist 2010). Men om en skal gi barna en bredere estetisk opplevelse, er det viktig å bruke seg selv musikalsk gjennom hele dagen, da kan det være nyttig å ta i bruk andre roller. Særlig *motspilleren* og *samspilleren* er voksenroller som skaper rom for musikalske opplevelser også utenfor de formelle aktivitetene. Vist (2010) mener at det oppstår mange små musikalske utspill fra barna og at de trenger en lydhør samspiller for å anerkjenne og bekrefte deres utspill og på den måten gi barna tillit til også å prøve seg flere ganger. En motspiller som er tolerant kan være nødvendig om en skal få musiseringen godt i gang. Hun nevner også *stemningskaperen* og *tilretteleggeren* som jobber mer på planleggingsstadiet. Vist (2010) mener at det at de voksne er bevisste rundt det lyd miljøet som skapes på avdelingen, hvilken stemning og variasjon i denne stemningen som det legges opp til, er avgjørende for barna sine opplevelser og hvordan barna forholder seg til musikk. Hun mener det samme gjelder for hvordan lyd miljøet i barnehagen tilrettelegges. Her skriver hun at instrument ofte blir stuvet bort for å unngå bråk og ødeleggelse, eller at de blir forbeholdt barna på stor avdeling. Mens andre steder er det blitt innredet musikkrom der barna selv velger å gå inn når de er klare for mye lyd, der er instrumentene tilgjengelige for alle. Når en skal gå nærmere inn på et enkelt barn, vil rollen som *stillasbygger* være til hjelp for å lede den forsiktige inn i et musikalsk fellesskap. Denne rollen kan også fungere som støtte for et barn som ønsker å synge en sang men som stopper fordi det ikke husker hele teksten (ibid).

Manglende tro på egne ressurser kan være en av de største hindringene for musikalsk utfoldelse hevder Ese (2007). Den naturlige musikaliteten i oss kan enten utvikles eller avvikles. For mange hender det noe på veien til voksenlivet; En stadig sterkere følelse av at musikk er noe en skal prestere tar over for den naturlige uttrykks- og samværsformen som musikk hadde når vi var barn. Vår musikalske uttrykksevne blir avviklet. Om en skal endre dette, så mener Ese at vi må jobbe med voksenrollen og de voksne sine holdninger til egne ressurser. Som med de fleste andre områder er vi ulikt utrustet, også når det gjelder musikalitet, men alle mennesker har en iboende musikalsk uttrykksevne. Ese opplever at i møte med barn er det mange som får gjenoppleve gleden ved å synge

og danse. For mange kan dette oppleves som en lenge lukket port som blir slått opp. En tør vise hvem en er, tør å være deltakende, tør å leke. I et musikalsk samvær med barn må også de voksne være deltakere og kanskje det er akkurat det at vi synes så godt når vi her er deltakende som gjør at mange ikke liker å gå inn i musikalske samspill. Samtidig er det kanskje nettopp fordi at vi her gir fra oss noe som krever at vi er til stede og at en åpner seg for andre, som gjør at en får så mye tilbake når en tør delta (Ese 2007).

Det finnes mange fagpersoner som har engasjert seg i feltet musikk og små barn, og vi har fått mange bøker om emnet som gir konkrete tips og inspirasjon til musikalsk aktivitet (Vist 2010). Men om en leter i sine minner, klarer de fleste å finne egne erfaringer med musikk som en kan gi videre til barna, og disse vil en ofte i større grad formidle med hjertet og en varme forbundet med de minner og opplevelser en selv har hatt med musikken. Når en viser denne varmen og gleden ved musikken så merker barna det og setter pris på det. På samme måte har barn mye å gi til oss, dette kan omfatte spontane, egenproduserte uttrykk eller noe de har lært hjemme eller fra samspill med andre barn (ibid). Det kan nok krever både overskudd og lydhørhet i en slitsom barnehagehverdag for å oppfatte disse utspillene som musikk og ikke som støy. Men om en klarer det så vil dagen garantert bli mer meningsfull, både for liten og stor (ibid).

En må ta noen oppgjør med redselen for kaos for å tørre å gi seg hen til engasjementet skriver Ese (2007). Det å være åpen for og tørre å slippe det uventede til mener Ese har med trygghet å gjøre. For at en skal tørre å gi slipp på kontrollen må en føle seg trygg på at ikke alt faller i grus når noe uventet hender. Det eneste en med sikkerhet kan si er at uventede situasjoner vil oppstå og da gjelder det å kunne være fleksibel. Vi som voksne må være åpne for forandringer og innspill fra våre omgivelser og fra oss selv (ibid).

2.5 Musikk som mål eller middel?

Som pedagog er en vant til å tenke på målsettinger og til å reflektere over sine handlinger i arbeidet (Ese, 2007). Ese mener dette også er viktig i forhold til musikken. Hvorfor skal en jobbe med musikk? Skal musikken være et middel eller et mål (ibid)?

Musikken har kvaliteter som i kraft av seg selv har verdi for oss og kan derfor betraktes som et mål i seg selv (Ese 2007). En kan også se på musikk som et middel til å nå andre mål, som: trygghet, fellesskap, utvikling av sosial kompetanse, følelsesmessig utvikling, språkutvikling og kognitiv utvikling for å nevne noen. Ese hevder at å skape en deling mellom musikken som middel og musikk som et mål i seg selv blir kunstig. Hun mener at om en fokuserer på å jobbe med musikken for

musikkens skyld, så vil en oppnå de samme målene og kanskje på en bedre og dypere måte. Om en har fokus på at musikk skal ha en rolle som middel, er det lett å innta en rolle som betrakter. En lener seg på gjerdet i stede for å engasjere seg og trå helt inn i musikkens hage (ibid).

Torill Vist skriver at når det er snakk om musikk sin rolle i små barns liv, så er det lett å argumentere for alle kvalitetene som er knyttet til andre deler av livet. Videre skriver hun at det er selvsagt at meningsfull deltagelse i aktiviteter som er musikalske vil øke den estetiske og musikalske kompetansen. Aller viktigst er selve opplevelsen, det musikalske inntrykket og uttrykkets mulighet til å skape en mening i seg selv og til å skape livskvalitet (Vist 2010).

3 Metode

3.1 Kvalitative og kvantitative metoder

Når vi skal forske på et tema, så er metoden vi bruker vårt verktøy. Kvalitativt orienterte metoder blir brukt for å få data som kan hjelpe oss til å karakterisere et fenomen (Dalland 2007). Vi bruker kvalitativt orienterte metoder for å lære mer om menneskelige egenskaper som erfaringer, tanker, forventninger, opplevelser og holdninger. Her kommer vi inn på nyanser, betydning og mening av atferd og hendelser. Ved å nytte kvalitativt orienterte metoder kan en oppnå bedre forståelse for hvorfor mennesker gjør som de gjør. Kvalitativ metode åpner for utforsking av samhandling, bevegelse og helhet. En ser altså på noe som ikke lar seg tallfeste og måle. I motsetning til kvantitative metoder der forskeren tar sikte på å forme informasjonen om til målbare data av en større mengde. Her går en i bredden av et tema hvor en skaffer seg et mindre antall opplysninger om mange undersøkelsespersoner. En vil finne frem til det som er felles i en folkegruppe, gjerne uten at en har direkte kontakt med feltet. I kvantitative undersøkelser nytter en ofte spørreskjema med fastsatte spørsmål og svaralternativ, en kan også bruke intervju med fastsatte spørsmål (Dalland 2007).

3.2 Intervju

En av metodene en kan nytte når en jobber med kvalitativ forskning er intervju. Her møter en som regel intervjupersonene til en samtale ansikt til ansikt, noe som skaper mer nærhet mellom forsker og personene det forskes på. I et intervju så skjer det alltid mer enn det som kommuniseres gjennom språk, gjennom den non-verbale kommunikasjonen kan en også få opplysninger. At en er oppmerksom på dette og tenker på hvem en skal intervju og hvordan en skal gjennomføre det er derfor viktig. Formålet med et kvalitativt forskningsintervju er å få tak i intervjupersonens egne

beskrivelser av det en forsker på. I et kvalitativt intervju prøver en å få frem nyanserte, åpne beskrivelser av livsverden til intervjupersonen. Det er her viktig å stille utdypende spørsmål fordi beskrivelsene av intervjupersonens fortolkninger av ulike situasjoner kan være et viktig grunnlag i fortolkningen av intervjuet. En må følge opp det som intervjupersonen sier. Ved å arbeide på denne måten vil intervjupersonen oppfordres til å gi gode og utfyllende skildringer. Denne måten å jobbe på er med på å sikre kvaliteten av intervjuet (Dalland 2007). Som et hjelpemiddel til å fange opp alt som blir sagt og nyanser i stemmeleie og språk kan en bruke lydopptaker. Her må en være bevisst på at opptakeren kan virke forstyrrende på intervjuobjektet ved at de synes det er ubehagelig. Samtidig må en også huske på at lydopptakeren ikke fanger opp intervjuobjektet sitt kroppsspråk, dette betyr at en må observere under samtalen og notere seg hva som skjer (ibid).

Når en skal skrive ut et intervju så overfører en den muntlige samtalen til ord og bokstaver (Dalland 2007). Dette kalles transkribering. Budskapet blir gitt en annen form. Her er det viktig at en jobber for å gjengi alt som hender underveis i intervjuet på best mulig måte. Ved å gjøre dette så gir en leseren en bedre forståelse av hva som blir sagt. De notatene som tas underveis i intervjuet er gull verdt når en siden skal føre inn og tolke intervjuet (Dalland 2007).

3.3 Feilkilder

I intervju ligger det en mulig feilkilde i selve kommunikasjonsprosessen (Dalland 2007). Blir spørsmålene riktig oppfattet og har intervjueren forstått svaret riktig? Om en bruker båndopptaker så kommer faktorer som "er lyden god nok" inn, videre kan det også oppstå feil og misforståelser i utskrivningen av båndopptaket. Det er også viktig at en noterer på en forståelig måte for sin egen del slik at informasjon ikke går tapt siden under bearbeidingsdelen. Når en skal bearbeide intervjuet så er det viktig at en jobber for å gi et mest mulig helhetlig bilde av det som gikk for seg under intervjuet (ibid).

Vi bringer alle med oss en forforståelse av det vi vil undersøke og det er derfor viktig å stille seg spørsmålet: Hvorfor ser vi det vi ser (Dalland 2007)? All informasjonen passerer gjennom personen som utfører en undersøkelse og samme person velger ut noe som blir hørt eller sett som data. I etterkant tolker samme person og bearbeider sine data. Altså er det viktig å huske på at vår opplevelse farges av våre personlige forutsetninger, behov, erfaringer og følelser. Ved å være bevisst på denne forforståelsen, vil det være lettere å skille den fra de nye inntrykkene (ibid).

3.4 Valg av metode

Jeg skal se på hvordan førskolelærere kan arbeide med musikk sammen med toddleren i de uformelle situasjonene i barnehagen. Her ønsker jeg å få et innblikk i førskolelærerens opplevelser, tanker, erfaringer og holdninger i forhold til tema. På grunn av dette har jeg valgt å ta i bruk kvalitative metoder for å innhente data i forhold til min problemstilling.

Til mitt intervju brukte jeg båndopptaker og notering underveis for å sikre at jeg fikk med meg mest mulig av dataen som kom frem. Type intervju jeg valgte er et strukturert intervju, det vil si at jeg på forhånd har gjort det klart for intervjuobjektet hva intervjuet handler om og satt opp spørsmål som belyser min problemstilling. For å sikre at mine spørsmål treffer problemstillingen har jeg gjennomført et prøveintervju. Grunnen til at jeg har valgt halvstrukturert intervju er at jeg ville sikre at samtalen ikke sporet av tema og at jeg fikk relevant informasjon i forhold til min problemstilling samtidig som jeg åpnet litt opp for spontane, levende og uventede svar (Dalland 2007).

I starten av min undersøkelse hadde jeg tenkt å nytte både observasjon og intervju i barnehagene. Grunnen til dette var at de begge var relevante i forhold til det jeg ønsket å finne ut, samtidig som disse metodene henger nært sammen og utfyller hverandre (Dalland 2007). Gjennom å observere kunne jeg fått flere konkrete emner som jeg kunne tatt opp under intervjuet. Om intervjupersonen for eksempel misforsto et spørsmål kunne jeg kanskje ha brukt en av observasjonene for å forklare det på en mer konkret måte. Jeg ser at jeg kunne ha fått et bedre innblikk i hvordan førskolelæreren arbeider gjennom å observere men valgt da å la være da jeg ikke fikk behov for å ta denne i bruk og samtidig ville jeg kanskje fått for mye data i forhold til oppgavens lengde.

3.5 Etiske omsyn

Alle som har deltatt i mine undersøkelser blir anonymisert, jeg vil verken bruke navn på barnehagene eller på personer. Dette informerte jeg intervjupersonene om i forkant av intervjuene. Det er viktig for min forskning at intervjupersonene er trygge på og klar over min taushetsplikt i forhold til de opplysninger jeg får inn gjennom mine intervju. Jeg er pliktet å hindre at andre får adgang til eller kjennskap til opplysninger som er undergitt taushetsplikt. Her under kommer informasjon om ansatte, foreldre, barn og andre som har med barnehagen å gjøre (Dalland 2007).

Jeg ville bruke lydopptaker i mine intervju, og dette informerte jeg om og ba om tillatelse til fra alle intervjupersonene. Disse opptakene ble slettet etter at intervjuene var ferdig transkribert. De

ferdige transkriberte intervjuene vil bli tatt vare på inntil jeg har fått evaluert min bacheloroppgave, slik at jeg kan vise til de om det skulle være noen spørsmål rundt dem.

4 Empiri

4.1 Valg av informanter

Til min datainnsamling ville jeg finne intervjupersoner som hadde erfaring med å bruke musikk sammen med toddlere i barnehagen. Jeg intervjuet 3 førskolelærere som jobbet på småbarns avdelinger i tre forskjellige barnehager, ingen av disse hadde musikk som et spesielt satsningsområde. Informant 1 og 2 har jobbet i barnehagen i lengre tid mens Informant 3 er forholdsvis ny i jobben.

4.2 Intervju

I etterkant av intervjuene så ser jeg mange likheter i tankene om og måten førskolelærerne arbeider med musikk med toddleren i de uformelle situasjonene. Jeg har her valgt å trekke ut de svarene som jeg føler er mest relevant i forhold til min problemstilling.

Når jeg stilte førskolelærerne spørsmål om hva de la i musikk med de minste, var svarene forholdsvis like. Her kom det frem at de først og fremst tenkte på sang, rytme og det å lage lyder. Men det var særlig sang som informantene la vekt på som en viktig del av musikk med de små. Informantene fortalte at de ofte brukte sang som avledning og trøst, særlig i garderobesituasjoner, på stallebordet eller ved overganger som når barna akkurat hadde begynt i barnehagen og ikke var helt trygge enda. Dette hadde de alle opplevd som effektivt.

På spørsmål om de følte at musikk var en viktig del av barnehagens hverdag så svarte informantene også ganske likt. Informant 1 svarte at hun tenker musikk er kjempeviktig på en småbarnsavdeling på grunn av kommunikasjonen. Hun mener at hvordan en kommuniserer med stemmen er viktig, om en varm eller kald stemme og om en snakker høyt eller lavt. Informant 2 fortalte at hun bruker mye musikk både i formelle og uformelle situasjoner i barnehagen og at hun ser på musikk som en viktig del av hverdagen. Informant 2 tenker at hvor vidt musikk blir en viktig del av hverdagen er avhengig av de voksnes interesse, trygghet, evner og kompetanse. Informant 3 svarte at hun også tenker musikk er en viktig del av hverdagen og skaper glede.

Hva føler du er viktig når du skal bruke musikk sammen med små barn, var et annet spørsmål jeg stilte. Her svarte informant 1 at det er viktig å være lydhør, og ikke tenke for snevert, at det ikke bare

blir sang og instrument. Hun mener det er viktig å huske på musikaliteten som bor i hver enkelt. Informant 1 la også vekt på at de voksne må være tilgjengelige for barna og slik invitere de til å komme med innspill. Hun mener også det er viktig at de voksne tør å være litt "crazy" i samspillet med barna og gi av seg selv. Informant 2 mener at den voksne må vise entusiasme og glede, på denne måten blir også barna engasjert. En kan se forskjell på responsen fra barna i forhold til hvor godt de voksne liker å bruke musikk og sang. Hun mener det er viktig å bruke store og tydelige bevegesler når en bruker musikk med toddleren, dette er med på å skape spenning og gjør musikkaktiviteter som for eksempel "Lille Petter Edderkopp" mer levende. En annen ting hun synes er viktig er at barna får være med på å skape lyd/musikk selv og ikke kun blir presentert for ferdiglaget musikk. I barnehagen Informant 2 jobber i, har de laget et musikkrom, hun håper dette vil bidra til at de bruker mer musikk. Informant 3 mener det er viktig at musikken fanger barna og at en gjerne kan bruke bevegelser til sangene slik at de blir mer levende. Hun nevner her sanglekene "Fem små apekatter" og "Bjørnen Sover" som eksempel.

Jeg stilte førskolelærerne spørsmål om hvilken kompetanse de har når det gjelder musikk og hva de tenkte var viktig i forhold til dette. Her svarte alle informantene at de ikke følte de satt igjen med så veldig mye kompetanse etter studietiden, men at denne hadde kommet etter de var kommet ut i arbeidet. Informant 1 fortalte at hun har jobbet som øvingslærer og deltatt i prosjekt, noe som hun følte hadde økt hennes kompetanse. Hun ser annerledes på musikk i dag enn hun gjorde for 2 år siden, og tenker at hun har vært heldig som har møtt folk som har gjort at hun ble fengnet av musikk. Informant 1 mener at kompetanse er viktig på alle punkt, men hun tenker at det ikke er viktig å kunne synge så "fint" for å utøve musikk i barnehagen. Det som er viktig er å tørre å by på seg selv, prøve ut nye ting og lytte til andre. De fleste har en stemme og kan skape musikk. Informant 2 er glad i musikk og spiller piano, gitar og synger og danser litt. Hun prøver og synes det er viktig å ta med denne gleden inn i arbeide som pedagog, hun har også lært en del av sine kollegaer som har vært på kurs. Hun forteller også at hun har et ønske om å øke sin kompetanse innen musikk fordi hun tror dette skaper mer trygghet. Trygghet mener hun fører til at en tør prøve ut mer. Informant 3 kunne også ønske seg mer kompetanse for å få flere ideer og konkrete eksempler på aktiviteter innen musikk. For å gi en god musikalsk tenker hun at voksenrollen er viktig, at en viser engasjement og glede ved musikken.

På spørsmål om konkrete eksempel der de bruker musikk/sang med barna i uformelle situasjoner, så kom informant 1 med en praksisfortelling. I denne praksisfortellingen fortalte informant 1 at hun var særlig bevisst på dette med musikk på grunn av et prosjektet hun tok del i. Når en 2-åring kom bort

til henne med to klosser som han klakket sammen så tenkte hun at hun hadde to valg. Det ene var å se på dette som støy og det andre var å se på det som et godt innspill til musikk. Gutten hadde tidligere vist klossene til andre voksne på avdelingen men fikk da beskjed om at han bråkte og han ble bedt om å slutte. Men Informant 1 valgte å se klossene som et musikalsk innspill og gi gutten respons på dette, noe som videre resulterte det i at gutten kom bort til informant 1 hver dag og søkte mer respons. Etter hvert så videreutviklet F1 og gutten dette innspillet ved at flere ble med og at de fant nye gjenstander å spille på som de la i en kasse. F1 fortalte at denne kassen ble flittig brukt av barna i løpet av hele det året. Informant 2 fortalte om en situasjon der hun hadde nyttet musikk/sang som trøst og avledning. Et barn som nylig hadde startet i barnehagen går mye om morgenen når omsorgspersonene dro. Etter å ha prøvd mye forskjellig uten at det hjalp på noe særlig hadde hun satt seg ned sammen med barnet og tatt frem gitaren. Med en gang hun begynte å synge så ble barnet rolig. Videre fortalte hun at i etterkant av dette ble sang og gitaren veldig populært med dette barnet.

5 Drøfting

I denne drøftingsdelen vil jeg se på hva informantene mine svarte i intervjuene. Videre vil jeg se dette opp teorien jeg har skrevet i teoridelen. Jeg vil også drøfte opp mot mine egne erfaringer i fra praksis.

5.1 Musikk med toddleren i de uformelle situasjonene

Når informantene fikk spørsmål om hva de la i "musikk med de miste" og hvordan de arbeider med dette i de uformelle situasjonene, var det sang alle dro som en sentral del av musikk med toddleren. Informantene fortalte også at de ofte brukte sang som trøst og avledning. Informant nr.1 nevnte her at sang kan være fint i påkledningssituasjoner i garderoben: *"Om ein syng litt så har eg merka at stemninga liksom blir litt roligere. Dei blir meir oppmerksom på det enn at dei for eksempel skal knuffe på kvarandre eller noko slikt."*(Informant nr.1). Informant nr.3 fortalte at hun ofte brukte sang om et barn var lei seg eller sint, hun opplevde ofte at dette fikk de til å tenke på noe annet og at de begynte å synge med. Informant nr. 2 fortalte at hun ofte tar i bruk sang som trøst og hjelp i overganger og fortalte om en episode der hun brukte instrument og sang til å trøste et barn.

"Det var et barn på avdelingen min som gråt mye om morgenen når moren og faren dro. Etter at jeg hadde prøvd mye forskjellig uten at det hjalp noe særlig så satte jeg meg ned

sammen med barnet og tok frem gitaren. Med en gang jeg begynte å spille og synge Lille Petter Edderkopp så roet barnet seg. I etterkant ble sang og gitaren veldig populært med dette barnet. Gitaren er faktisk ganske populær blant de fleste barna på avdelingen.”
(Informant nr. 2).

Ut i fra dette tolker jeg at informantene mener som Åslaug Berre (2000), at sang er et godt virkemiddel i forhold til det å trøste og avlede. Å begynne i barnehagen kan være fremmed og skummelt. Det kjente gir oss trygghetsfølelse, og da kan sanger som barna kjenner fra før gi trygghet og skape en overgang til det nye (Berre 2000). Her var kanskje førskolelæreren heldig og valgte en sang som barnet kjente fra hjemmet? Førskolelærerne tar på seg rollen som Torill Vist (2010) kaller ”omsorgsgiveren”, når de tar i bruk sang for å roe ned barn. Jeg har også selv tatt på meg denne rollen ved å bruke sang til trøst eller avledning i for eksempel bleieskift eller påklednings situasjoner, det har fungert bra i noen situasjoner og mindre bra i andre. Berre (2000) skriver at en på den andre siden også kan forsterke savnet etter de faste omsorgspersonene ved å bruke sanger de kjenner igjen fra samspill med dem. Berre stiller også spørsmål ved om det er riktig å alltid avlede barna når vi voksne ikke er fornøyde med deres oppførsel (Berre 2000).

Informant 2 mener det er viktig å bruke store og tydelige bevegelseser når en bruker musikk med toddleren og sier at dette er med på å skape spenning og gjør musikkaktiviteter som for eksempel ”Lille Petter Edderkopp” mer levende. Informant 3 mener det er viktig at musikken fanger barna og at en gjerne kan bruke bevegelser til sangene slik at de blir mer levende. Informant 3 nevner her sanglekene ”Fem små apekatter” og ”Bjørnen Sover” som eksempel. Her tolker jeg det som at informant 2 og 3 er bevisste på at toddleren sin sosiale omgang har et utpreget kroppslig grunnlag og legger derfor opp til mye bevegelse i sine musikalske opplegg.

Informant 1 fortalte en praksisfortelling for å vise hvordan hun jobbet med musikk sammen med toddleren i de uformelle situasjonene:

I fjor så blei eg jo veldig bevisst detta med musikk egentleg. Då var det berre 2-åringar på gruppa. Det var ein gut som kom bort til meg med to klossar og berre klakka dei imot kvarandre. Då tenkte eg inni meg at no kan eg velge å sjå på dette som støy eller eg kan sjå på det som eit godt innspel te musikk. Og så valgte eg å sjå på det som musikk og klappa i takt med guten når han so klossane saman. Det resulterte da i at kvar morgon eg kom på jobb så kom denne guten bort til meg med klossane fordi han visste at han fekk noke respons frå meg. Og så utvikla me detta med klossa og så fant me andre ting å spela på. Etter kvart som

me fant nye ting så putta det i ein boks. Og så i løpet av året vart denne boksen veldig aktivt brukt, for den sto slek at dei kunne ta den ned sjøl og bruka han. For så og setta han tilbake når dei var ferdige. Så ut ifrå ein enkel situasjon som at ein gut slo to klossar saman klarde me å utvikla den til å bli noko me holdt over eit heilt år. Så det tenkar eg va ganske morsomt, for det visa kva to klossa kan gjera visst du som vaksen var åpen for at dei gjorde meir enn å lage bråk. For den guten prøvde med andre vaksne og menst dei sa "Uff nei, slutt. Dette e bråkete" og då hadde jo dei avskjert han og eg trur han fekk ein slek det er ikkje vits å gå til dei" for dei såg ikkje andre moglegheitar. Det har veldig masse med vaksenrollen i barnehagekvardagen og. Orkar du å by på deg sjøl eller berre avsluttar du, og det gjeld ikkje berre med musikk og lyd men egentleg med alt. Så eg tenke vaksenrollen har alt å sei da, i alle situasjonar. Korleis du vel å tenka (Informant nr.1).

Jeg tenker at dette er et veldig godt eksempel på hvordan en kan arbeide med musikk i de uformelle situasjonene sammen med toddleren. Her tok førskolelæreren fatt i 2-åringens innspill og så på det som noe musikalsk som kunne bygges videre på. Ut av dette oppsto det en musikalsk aktivitet som barna fortsatte med gjennom et helt år. Ved at førskolelæreren begynte å klappe i takt med barnet sine klosser, mener jeg at førskolelæreren viser god evne til å inntone seg i møte med barnet og vise at barnets musikalske uttrykk har en betydning og en verdi. Vist mener at det er mange lydige tilløp som går tapt om voksne ikke er lydhør i samspillet med hvert enkelt barn og at voksne bør ha en bred definisjon på hva som er musikk. Vist (2010) skriver også at det å ha evne til å inntone seg affektivt i forhold til små barn er viktig for å oppnå gode musikalske samspill. Videre mener hun de voksne må ta tak i den musikaliteten som finnes i alle små barn, de må berike og utvikle deres musikalske kompetanse som de har fra de trer inn i verden (Vist 2010). Under mine praksisperioder har jeg flere ganger observert toddlere som blir hysjet på når de slår på bøtten sin med en spade og synger for full hals, fordi de bråket sånn. Men jeg har også sett tilsynelatende små og ubetydelige musikalske uttrykk fra toddleren bli fanget opp av førskolelæreren og gjort til noe stort. Ut i fra Informant 1 sin praksisfortelling og Vist sin teori tolker jeg det som at når den voksne tar på seg rollen som en tolerant *samspiller* og *motspiller* som er lydhør, leken og har bred toleranse for barnas egne uttrykk så åpner en for en uendelighet av gode musikalske opplevelser (Vist 2010).

Alle informantene mente at musikk var en stor og viktig del av hverdagen i deres barnehage. Informant 2 mente at selv om musikk er en viktig del av hverdagen kommer det ann på de voksnes interesse og deres trygghet på sine egne evner og kompetanse, om musikk blir brukt mye eller lite. Informant nr.3 fortalte at de som jobber i barnehagen hennes er generelt glade i musikk og hun

forteller at de ofte har på musikk i bakgrunnen mens barna leker, både inne og ute. Berre skriver at at musikken er en gave til mennesket og at når vi synger for barna, danser, spiller og lytter tar vi gaven i bruk (Berre 2000). Videre skriver hun også at denne gaven kan misbrukes. For om vi lar musikken stå på i bakgrunnen gjennom hele dagen ved bruk av cd-spillere, internet og lignende kan musikken bli noe en ikke hører på og kanskje noe en prøver å overhøre. Når dette skjer, er musikken redusert til støy og lydtapet mener Berre(2000). Hun skriver at barna må få ro til å fordøye inntrykkene fra musikken. Musikk er viktig, men det er stillheten også (Berre 2000). Ut ifra disse synspunktene kan en stille seg spørsmålet: Er det barna i barnehagen til 3F som vil høre på musikk i bakgrunnen, eller er det de voksne? Jeg tenker at i noen tilfeller kan det være positivt ha musikk på i bakgrunnen, da denne kan være med på å heve og forsterke opplevelsen.

5.2 Hva er viktig?

Informantene var alle enige om at det er viktig å gripe de spontane situasjonene som oppstår sammen med barna og at en kan bruke sang/musikk til å forsterke og utvide disse opplevelsene.

Ved at alle informantene mente at musikk var en viktig og stor del av deres barnehage sin hverdag og gjennom måten de forteller at de arbeider på så tolker jeg det som at de er enige i det Torill Vist skriver, om at det er viktig at de voksne legger til rette for musikalsk aktivitet gjennom hele barnehagehverdagen. Hun mener også det er mange lydige tilløp som går tapt om den voksne ikke er lydhør i samspillet med hvert enkelt barn også i de uformelle situasjonene (Vist 2010). Jeg tolker det som at når førskolelærerne anser det som viktig og er bevisste rundt lydmiljøet som skapes på avdelingen, tar de på seg rollene som *stemningsskaperen* og *tilretteleggeren* som er to av voksenrollene som Vist (2010) knytter til musikalsk aktivitet i barnehagen. Vist mener at de voksne er bevisste rundt det lydmiljøet som skapes på avdelingen, hvilken stemning og variasjon i denne stemningen som det legges opp til, er avgjørende for barna sine opplevelser og hvordan barna forholder seg til musikk (Vist 2010). Hun mener det samme gjelder for hvordan lydmiljøet i barnehagen tilrettelegges. Vist skriver at instrument ofte blir stuet bort for å unngå bråk og ødeleggelse, eller at de blir forbeholdt barna på stor avdeling. Mens andre steder er det blitt innredet musikkrom der barna selv velger å gå inn når de er klare for mye lyd, der er instrumentene tilgjengelige for alle (ibid). Jeg fikk et eksempel på en barnehage som brukte musikkrom fra informant 2 som fortalte at de nylig hadde startet et musikkrom i barnehagen. I dette kunne alle barna, både store og små få prøve og utforske alle de tilgjengelige instrumentene som de selv ville. Informant 2 fortalte at detter var et satsningsområde de hadde hatt det siste året og at målet var at de skulle ta musikk mer i bruk i hennes barnehage. Her viser informant 2 at førskolelærerne i denne

barnehagen tar på seg rollene som *tilretteleggere* og *stemingsskapere* for musikalsk aktivitet (Vist 2010). Jeg tenker at det å lage til et musikkrom der barna kan få utfolde og uttrykke seg musikalsk er veldig bra. Desverre lå ikke musikkrommet i denne barnehagen slik til at de minste barna kunne gå dit når de selv vil, noe jeg tenker er et minus. Jeg tenker også at det finnes arbeidsmåter som er mindre tidkrevende som kan tilrettelegge for gode musikalske samspill i de uformelle situasjonene på småbarnsavdelingen. Slik som praksisfortellingen til Informant 1 om klossene som ble til en kasse full av musikalske opplevelser.

Alle intervjuobjektene mente at det er viktig at de voksne tenker over sin rolle og er åpen for de innspillene som barna kommer med. Informant 2 mener at ved å vise entusiasme og glede i samspillet med barna så engasjerer en barna også. Informant 2 mente også at barna fort merker om den voksne ikke er engasjert i aktiviteten. Berre (2000) mener også dette og skriver at når en driver med musisk kommunikasjon så må en være tilstede hele tiden og ha tid og ro (ibid).

Informant 1 tenker det er viktig å være lydhør og ikke tenke for snevert når det gjelder musikk, da er det fort gjort å glemme musikaliteten som bor i hver enkelt. Informant 3 fortalte at hun ofte hadde tenkt over dette ved matbordet for her er det veldig lett å si "hysj, ikke bråk" om 2-åringene "bråker", men det kan jo også være at 2-åringen her utforsker lyder, eller at de voksne kan hjelpe barna til å utvikle dette til å bli en musikalsk preget situasjon som kan føre til læring. Her tolker jeg det som at informant 1 og 3 er enig i Ese (2007) som skriver at et helhetlig syn på barnet der det musiske står sentralt, vil ha innvirkning på hvordan en bruker musikk med barn. Jeg tolker det også slik at informantene her tenker likt som Ese når hun skriver at det er gjennom musikken, leken og andre musiske uttrykk at barna opplever, bearbeider og gjenskaper virkeligheten (Ese 2007).

Jeg har selv vært borti flere lignende situasjoner ved matbordet der barn for eksempel har begynt å banke i bordet og må innrømme at jeg da ofte har bedt de om å slutte uten å tenke over at det kunne være musikk som ble skapt og ikke "bråk". Men er et hver bank i bordet et musikalsk uttrykk? Vist (2010) skriver at om en må være bevisst på det musikalske samspillet som hender mellom barna og at den voksne her må ha en bred definisjon på hva musikk er og gi rom for utforskning. Videre skriver hun at om en ikke er bevisst og lyttende kan en lett ty til nedarvede holdninger til barnas lyduttrykk som fører til at en ser på det som bråk og hysjer på barna. Ut ifra det Vist skriver og førskolelærerne forteller så tenker jeg det er bedre å tenke at det er et musikalsk uttrykk en gang for mye enn en gang for lite. Samtidig kan det tenkes at det også bør være rom "mat-ro" iblant. Åslaug Berre (2000) skriver at barna må få tid og ro til å fordøye inntrykkene. Både Berre (2000) og Vist (2010) mener at stillheten er vel så viktig som musikken og lyden.

5.3 Kompetanse

Jeg stilte førskolelærerne spørsmål om hvilken kompetanse de har når det gjelder musikk og hva de tenkte var viktig i forhold til dette. Her svarte alle informantene at de ikke følte de satt igjen med så veldig mye kompetanse etter studietiden, men at denne hadde kommet etter de var kommet ut i arbeidet. Informant 1 fortalte at hun har jobbet som øvingslærer og deltatt i prosjekt, noe som hun følte hadde økt hennes kompetanse. Hun ser annerledes på musikk i dag enn hun gjorde for 2 år siden, og tenker at hun har vært heldig som har møtt folk som har gjort at hun ble fenget av musikk. Informant 1 mener at kompetanse er viktig på alle punkt, men hun tenker at det ikke er viktig å kunne synge så "fint" for å utøve musikk i barnehagen. Det som er viktig er å tørre å by på seg selv, prøve ut nye ting og lytte til andre. De fleste har en stemme og kan skape musikk. Informant 2 er glad i musikk og spiller piano, gitar og synger og danser litt. Hun prøver og synes det er viktig å ta med denne gleden inn i arbeide som pedagog, hun har også lært en del av sine kollegaer som har vært på kurs. Informant 2 forteller også at hun har et ønske om å øke sin kompetanse innen musikk fordi hun tror dette skaper mer trygghet. Trygghet mener hun fører til at en tør prøve ut mer. Informant 1 mener det er viktig at de voksne tør å være litt "crazy" i samspillet med barna og gi av seg selv. Jeg tolker det slik at Informant 1 her tenker mye det samme som Ese (2007) som skriver at i musikalsk samvær med barn må også de voksne være deltagende, noe som gjør at en synes godt, kanskje er det derfor mange ikke liker å gå inn i musikalske samspill. I praksisfortellingen til informant 1 om klossene, nevnte hun at hun hadde blitt bevisst på musikken gjennom å arbeide med et prosjekt. Gjennom å skaffe seg kompetanse innenfor musikk har hun altså også blitt mer bevisst på sin rolle og tryggere i forhold til å utfolde seg musikalsk sammen med barna. Informant 3 kunne også ønske seg mer kompetanse for å få flere ideer og konkrete eksempler på aktiviteter innen musikk. Informant nr.2 fortalte at hun har fått mange ideer til musikkaktiviteter gjennom sine medarbeidere. Ingen av førskolelærerne mente at det ikke er nødvendig å kunne spille et instrument eller å synge "fint" for å utøve musikk i barnehagen. De mente at det å ha kunnskap og kompetanse innen musikk kan være med på å skape en trygghetsfølelse som kan føre til at en tør delta mer aktivt i de musikalske samspillene med barna. Ese (2007) skriver at manglende tro på egne ressurser er den største hindringen for musikalsk utfoldelse. For mange så oppstår det en stadig sterkere følelse av at musikk er noe en skal prestere innenfor desto mer voksen en blir. Ett sted på veien mister vi den musikalske uttrykksevnen vi hadde som barn. Jeg er enig i det informantene og Ese sier her, i praksis har jeg fått bekreftet at en ikke trenger å kunne spille et instrument eller å synge vakkert for å få til gode musikalske samspill med barna. Samtidig så har jeg opplevd at det å bruke instrument kan utvide den

musikalske opplevelsen. Kanskje kan det at den voksne tar i bruk instrument inspirere toddleren til selv å ville prøve og slik lage grobunn for videre musikalsk utfoldelse.

Som ideer til videre forskning på min problemstilling, kunne jeg eksempel gått nærmere inn på samspillsteori, humor og glede i samspill med barna, kommunikasjon og voksenrollen. Jeg kunne også ha trukket inn mer om toddlerkulturen. Dette synes jeg kunne det vært interessant å sett nærmere på om jeg skulle foretatt videre forskning rundt dette temaet.

6 Avslutning

Jeg var som tidligere nevnt ikke ute etter et svar med to streker under, men heller søkt insikt i hvordan førskolelæreren jobber med og reflekterer rundt musikk med toddleren i de uformelle situasjonene for så å se denne opp mot teori om småbarn og musikk. Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg tilegnet meg ny kunnskap og fått et innblikk i hvordan førskolelærere kan bruke musikk sammen med toddleren i de uformelle situasjonene i barnehagen.

Førskolelærerne jeg intervjuet viste at de var reflekterte i forhold til musikk i de uformelle situasjonene med toddleren og det var ingen store uenigheter imellom informantene og teorien jeg trakk inn i min oppgave. Førskolelærerne dro frem sang som en viktig del av arbeidet med musikk med toddleren i de uformelle situasjonene. Sang er et godt virkemiddel når en vil trøste, avlede eller hjelpe et barn gjennom en overgang, som for eksempel det å starte i barnehagen. Det kommer også frem at bruk av bevegelse til sang og musikk er gode virkemiddel i forhold til at toddleren er veldig kroppslig i sin væremåte. Musikk oppstår gjerne spontant og "helt av seg selv" i samspill med toddleren, det som er viktig er at førskolelæreren har en bred definisjon på hva som er musikk i forhold til toddleren sine musikalske innspill. Evne til å inntone seg i forhold til toddleren og vise at deres musikalske uttrykk er av betydning og har en verdi kan inspirere toddleren til mer musikalsk utfoldelse og glede ved musikken. Ut av det lille kan det springe ut enorme opplevelser. Det å være utrygg på sin egen kompetanse kan være et stort hinder for de voksne når en skal få til gode musikalske samspill. Gjennom å være åpen for å lære nye ting og utvide sin kompetanse så oppnår en også mer trygghet i forhold til musikalsk utfoldelse sammen med barna. De voksne må tørre å slippe seg løs sammen med med toddleren. Gjennom å være klar over og bevisst at det finnes musikalitet i oss alle og tilrettelegger og jobbe for å slippe denne løs, så er en på god vei inn i musikkens hage der en sammen med toddleren kan blomstre.

7 Litteraturliste

Berre, Åslaug. (2000). *Musikk med de minste*. Pedagogisk Forum. Oslo.

Brown. S, Merker. B & Wallin N.L. (2001): The origins of Music. Massachusetts Institute of Technology

Dalland, Olav. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo.

Ese, Kirsti (2007) *Av glede skaper vi musikk*. Norsk Musikforlag AS. Oslo.

Løkken, Gunvor. (2005) *Toddlerkultur Om ett- og toåringers sosiale omgang i barnehagen* Cappelen Forlag. Otta.

Vist, Torill. (2010). I lyden bor barnet, i barnet bor lyden – Om små barns forhold til musikk. I Haugen, Løkken, & Røthle (red.): *Småbarnspedagogikk Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (s.75-91) Cappelen Forlag. Oslo.

Sandvik, Ninni. (2006). *Temahefte for de minste i barnehagen*

Kunnskapsdepartementet. Oslo.

Kulset. N. (2002): Helheten er musisk!. Hentet 24 . april 2012 fra <http://www.musikkfralivetsbegynnelse.no/artikler/helheten-e5/>

8 Vedlegg

Intervjuguide

Intervjuguide

Min problemstilling går ut på å se på hvordan førskolelærere kan bruke musikk på småbarnsavdelinger i de uformelle situasjonene.

1. Hva legger du i "musikk med de minste?"
2. Hvordan bruker du musikk i uformelle situasjoner med barna?
- (HVORFOR) Hvilken funksjon/effekt har dette i forhold til barna?
3. Kan du gi meg konkrete eksempler på hvordan du jobber med musikk i de uformelle situasjonene?
- Hvilken funksjon/effekt har dette i forhold til barna?
4. Har du en god erfaring i forhold til bruk av musikk med småbarn i uformelle situasjoner som du har lyst til å dele?
5. Hva føler du er viktig når en skal bruke musikk i lag med små barn?
6. Hvilken kompetanse har du når det gjelder musikk?
Hva tenker du er viktig her?
7. Føler du at musikk er en viktig del av barnehagens hverdag?
- Hvorfor / Hvorfor ikke?
8. Hva er dine tanker om musikk som et verktøy for læring og utvikling hos småbarn i de uformelle situasjonene?